

HÍRLEVÉL

A SZÉCHENYI PROGRAMIRODA NONPROFIT KFT. HÍRLEVELE

IV. 3. szám | 2022.09.30.

RÁKMEGELŐZÉS

BUDAPEST&BRÜSSZEL
A NYOLCADIK SZANKCIÓS CSOMAG

NEMZETI PROGRAMOK IGAZGATÓSÁGA
TUDOMÁNNYAL AZ ASZÁLY ELLEN

NEMZETKÖZI TERÜLET
ÖSSZEFOGÁS A RÁK ELLEN

PER A TISZTA LEVEGŐÉRT

Hét német állampolgár a tiszta levegő megteremtése érdekében perelte be a szövetségi kormányt. Szerintük a kancellária nem tett eleget az Egészségügyi Világszervezet (WHO) ajánlásainak. A felperesek az ország négy legszennyezettebb levegőjű városában – Berlinben, Düsseldorfban, Münchenben és Frankfurtban – élnek. Szerintük a német törvények megsértik alapvető jogait, mert lehetővé teszik, hogy a levegő szennyezettségi szintje négyszer-öttször magasabb legyen, mint amit a WHO elfogadhatónak tart tavaly kiadott, nem kötelező érvényű iránymutatásaiban. „A légszennyezést talán nem nevezik gyakran hivatalos halálozási oknak, de életet követel - és hosszú távú betegségeket okoz, a többi között rákot, szívproblémákat, légszomjat és agyvérzést” – mondta az egyik müncheni felperes, aki asztmában szenved. Nem először fordulnak a bírósághoz környezetvédelmi ügyben Németországban. Tavaly áprilisban a karlsruhei alkotmánybíróság részben az alaptörvénnyel ellentétesnek minősítette a nemzeti éghajlatvédelmi törvényt, amiért a végrehajtás terheit a jövő generációira hárítja. Jelenleg 18 tagállamban folyik eljárás a levegő rossz minősége miatt. Az ENSZ szakosított szervezete szerint a föld lakosságának 99%-a rossz minőségű levegőben él, amely idő előtti halált okozhat. Csak az EU-ban évente 400 ezren halnak meg a mérgező levegő belélegzése miatt. Az Európai Bizottság várhatóan októberben mutatja be az új, a levegő minőségéről szóló jogszabályjavaslatát.

Forrás: euobserver.com, euractiv.com

JOBBOLDALI GYŐZELEM OLASZORSZÁGBAN

Az Európai Bizottság mindig együttműködik a tagországi választásokon győztes kormányokkal, ebben az esetben sincs másként – közölte a brüsszeli testület vezető szóvivője hétfőn szokásos napi sajtótájékoztatóján, újságírói kérdésre válaszolva. Eric Mamer szerint nem az uniós bizottság feladata annak elemzése, hogy az olaszok milyen okok alapján voksoltak. Szélsőséges és a helyzetet leegyszerűsítő állításnak nevezte ugyanakkor, hogy az olaszok Európa ellen szavaztak volna. Bármilyen történjen is, az EB mindig rendkívüli erővel fog dolgozni az európaiak, köztük az olasz állampolgárok érdekeiért – tette hozzá az uniós szóvivő. A Bizottság és az új római vezetés kapcsolatát előrevetíti, hogy Ursula von der Leyen elnök múlt csütörtökön New Yorkban a Princeton Egyetemen egy kérdésre azt válaszolta: „Meglátjuk, milyen eredményt hoz majd az olaszországi szavazás. Ha a dolgok rossz irányba mennek, akkor vannak erre eszközeink, mint Lengyelország és Magyarország esetében”. A múlt vasárnapi parlamenti választást az Olaszország Fivérei (Fdi), a Hajrá Olaszország és a Liga alkotta jobboldali koalíció nyerte meg a szavazatok 44%-val, várhatóan Giorgia Meloni, az Fdi elnöke lesz az új miniszterelnök.

Forrás: MTI, euractiv.com

KÖNNYÍTETT UTALÁSOK UKRAJNÁBA

A hazautalási szolgáltatások megkönnyítéséről írtak alá megállapodást Ukrajna pénzügyi intézetei és az Európai Unió kedden. Az Európai Bizottság szerint ezzel az egyezséggel megkönnyítik és olcsóbbá teszik az utalásokat az EU-ban tartózkodó ukrán állampolgárok számára, hogy továbbra is biztosíthassák a háború sújtotta országban maradt családtagjaik és rokonaik megélhetését. Az EB és az Ukrán Nemzeti Bank segítségével rendezett tanácskozás után létrejött nyilatkozat aláírói a többi között kötelezettséget vállaltak arra, hogy az utalásokhoz kapcsolódó összes díjat önkéntesen csökkentik. A brüsszeli testület emlékeztetett arra, hogy a mostani kezdeményezés kiegészíti az ukrainai menekültek támogatását célzó korábbi uniós erőfeszítéseket. Ezek közé tartozik az az áprilisban kiadott ajánlás, hogy a tagállamok tegyék lehetővé az Ukrajnából menekülőknél, hogy hívnyya bankjegyeiket átválthassák euróra.

Forrás: MTI

VÍZVEZETÉK-FELÚJÍTÁS ZALAEGERSZEGEN

Nagyrészt uniós támogatással, csaknem 14 kilométer szennyvíz- és ivóvízvezeték újul meg Zalaegerszegen. Az 1,7 milliárd forintos beruházáshoz az önkormányzat 500 millió forintot meghaladó összeget biztosít, a víziközműhálózatok átalakítására, hatékonyságnövelő fejlesztésére kiírt KEHOP-pályázaton pedig 1,2 milliárd forint európai uniós forrást nyertek – közölte Balaicz Zoltán polgármester a projektet indító keddi sajtótájékoztatón. A városvezető megjegyezte, hogy az önkormányzat a Zalavíz Zrt.-vel rendkívül nagy hangsúlyt fektet az egészséges ivóvíz és a biztonságos szennyvízkezelés biztosítására. Arnhofer András, a Zalavíz Zrt. elnök-vezérigazgatója kifejtette: a város területén 28 helyszínen végeznek majd ivóvíz- vagy szennyvízvezeték érintő rekonstrukciós munkákat, amelyek a 60 ezres városban több mint 56 ezer embert érintenek. 7-7 kilométernyi ivóvíz- és szennyvízvezeték újul meg, ez a teljes hálózatnak alig az 1%-a, de ezzel is évente 58 millió forint energiamegtakarítást tudnak elérni a hálózat működtetésében.

Forrás: MTI

AGRÁRMINISZTERIUM: BRÜSSZEL JAVASLATAI CSÖKKENTIK AZ EURÓPAI MEZŐGAZDASÁGI TERMELEST

A közepes méretű állattartó telepek működtetéséhez készült új jogszabályjavaslatok az állattenyésztési ágazat, a növényvédőszer felhasználás „fünyíróelv-szerű” felére csökkenése pedig a növénytermesztési ágazat számára jelent nehézséget – mondta Feldman Zsolt, az Agrárminisztérium (AM) mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős államtitkára a tárcaezetői brüsszeli értekezlete után. Az AM hétfői közleménye szerint a Mezőgazdasági és Halászati Tanács ülésén két olyan bizottsági javaslatot is megvitattak az uniós agrárminiszterek, amelyek hátrányosan érintik mind az állattenyésztést, mind a növénytermesztési ágazatot Európában. Feldman ideológiai alapúnak és szakmaiatlannak nevezte a brüsszeli javaslatokat, amelyek veszélyeztetik az uniós élelmiszerellátás alapjait. Az EB azt javasolja, hogy a családi gazdaságként működő, 150-nél több állatot tartó, közepes gazdaságra is terjesszék ki a nagyüzemekre meghatározott környezeti kibocsátási szabályokat. Így az intézkedés már több mint 1900 sertés- és baromfi-, valamint 880 szarvasmarhatelepet érintene Magyarországon. Az utóbbi ágazatra például nem is vonatkozik a jelenlegi szabályozás. „Nem felejtethetjük el, hogy éppen ez az ágazat van a legnagyobb bajban a megemelkedett takarmány- és energiaárak miatt” – emelte ki a magyar delegációt vezető Feldman Zsolt, aki elmondta, a húsfogyasztás visszaszorítására és ellehetetlenítésére irányuló, nyugat-európai trendek nem adhatnak alapot az európai állattartók elleni ideológiai hadjáratra.

Forrás: MTI

TÖBB ÉS JOBB SZŰRÉS ÚJ RÁK ELLENI JAVASLAT

Bővítené a vizsgálatokat és javítana a rákszűrésen az Európai Bizottság. A brüsszeli testület múlt héten, az európai rákellenes terv keretében bemutatott elképzeléseivel arra szeretné ösztönözni a tagállamokat, hogy az eddigieknél hatékonyabban vegyenek részt a daganatos megbetegedések elleni küzdelemben. A javaslatokkal a rák korai szakaszában történő felismerésére fókuszálnak, hogy növeljék a szűrővizsgálatok számát, amelyek több célcsoportra és többféle rákos megbetegedésre is kiterjednének.

Az új uniós megközelítés a rák felismerése terén, miszerint több és jobb szűrést kell végezni, a legújabb tudományos eredményeken és bizonyítékokon alapul. Azt szeretnék elérni, hogy 2025-re a szűrésre jogosult személyek 90%-ának biztosítsák ezeket a vizsgálatokat. A Bizottság szerint célzott szűréseket kell végezni a prosztata-, a tüdő- és gyomorrák esetében is. Az emlőrákszűrés célcsoportját kiterjesztenék a 45 és 74 év közötti nőkre (a jelenlegi korhatár 50–69 év), a Humán papillomavírus (HPV) vizsgálatot a méhnyakrák kimutatása érdekében a 30–65 éves nőknél legalább ötévente végeznék el, az 50–74 év közötti személyeknél elvégeznék a vastagbélrákra vonatkozó ún. triázsvizsgálatot, illetve kiterjesztenék a szervezett tüdőrákszűrést az erős dohányos és volt dohányos 50–75 évesek esetében, a specifikus prosztatarák-szűrést antigénvizsgálat alapján pedig a 70 év alatti férfiakra. Az ajánlás különös figyelmet fordít a szűréshez való egyenlő hozzáférésre, vagyis, hogy lakóhelytől és vagyoni helyzetétől függetlenül mindenki hozzáférhessen a létező vizsgálatokhoz, kezelésekhöz, utógondozáshoz.

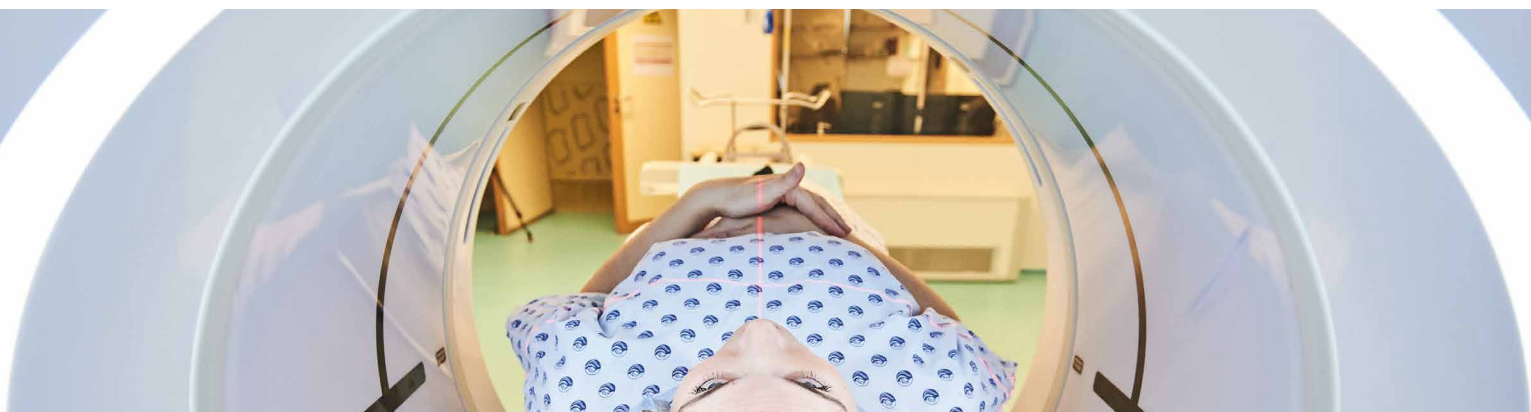
Margarítisz Szkínász, az európai életmód előmozdításáért felelős alelnök szerint Unió-szerte fokozni kell a rákszűrést. „A rák az egészségügy egyik prioritása! Az elmúlt két évben a COVID jelentős mértékben visszavetette a rák megelőzést, -felismerést és -diagnosztikát.

A rák korai felismerése többféle kezelést tesz lehetővé, és több életet lehet megmenteni” – fogalmazott a görög biztos.

A Bizottság adatai szerint 2020-ban a tagállamokban 2,7 millió embernél diagnosztizáltak rákos megbetegedést, és több mint 1,3 millióan veszítették életüket e kór miatt. *„Tudjuk, hogy a korai diagnózis életet ment és javítja az életminőséget. A mai napon, az európai rákellenes terv keretében új irányt határozzunk meg a rákszűréshez az EU-ban. Új ajánlásainkkal az uniós rákszűrési rendszer olyan ráktípusokra terjed ki, amelyek együttesen az EU-ban évente diagnosztizált új daganatos esetek majdnem 55%-át teszik ki”* – mondta Sztella Kiriakidisz, az egészségügyért és az élelmiszer-biztonságért felelős ciprusi biztos.

Az új ajánlások végrehajtásához 38,5 millió euró áll rendelkezésre **Az EU az egészségért program**, illetve 60 millió euró a **Horizont Európa** keretében. Emellett az EB az EU4Health program jövő évi keretében további finanszírozást javasol a rákszűrésre, de támogatás nyújtható az európai regionális, kohéziós és szociális alapokból is. Amennyiben a tagállamokat képviselő Tanács elfogadja, ez az ajánlás a rákszűrésről szóló jelenleg érvényes, 2003-as ajánlást váltja fel.

Forrás: Európai Bizottság

A 8. SZANKCIÓS CSOMAG

Miközben az európai országok vezetői, szakértői vitatják az Oroszországgal szembeni eddigi büntetőintézkedések eredményét és hatásait, az Európai Bizottság elnöke szerdán már a következő, nyolcadik szankcióscsomaggal kapcsolatos javaslatait jelentette be Brüsszelben. „A múlt héten Oroszország új szintre emelte az Ukrajna elleni háborút. A megszállt területeken szervezett színlelt népszavazások illegális kísérletek a területek megszerzésére, és a nemzetközi határok erőszakos megváltoztatására” – mondta Ursula von der Leyen. Az általa vezetett testület az új fejleményekkel kapcsolatban ezeket a válaszlépéseket javasolja a tagállamoknak: behozatali tilalmat újabb orosz termékekre, amely 7 milliárd euró bevételtől fosztja meg az orosz gazdaságot; a repüléshez használatos termékek, elektronikai alkatrészek, speciális vegyi anyagok kiviteli tilalmát Oroszországba; szankciókat a büntetőintézkedéseket megkerülőkkel szemben; az uniós állampolgároknak (pl. Gerhard Schröder volt német kancellárnak) tilos legyen orosz állami vállalatok vezető testületeiben szerepet vállalniuk; további 1300 személlyel szembeni beutazási tilalom és vagyonbefagyasztás elrendelése. A testület maximalizálná az olaj árát, amely Oroszországból EU-s közreműködéssel jut el harmadik országokba. Az elképzeléseket még mindegyik tagállamnak el kell fogadnia.

A korábbi egyeztetésekről kiszivárgott információk szerint Írország, Lengyelország, és a balti államok szeretnék, ha az intézkedések az orosz atomenergetikai eszközöket is érintenék. A

lépést ellenzi a többi között Franciaország is, ahol tavaly az energiatermelés 69%-át atomerőművek biztosították, és új nukleáris létesítmények megnyitását tervezik.

De egy ilyen lépés érintené a Magyarország által orosz támogatással tervezett paksi atomerőmű bővítését is, amit Budapest minden bizonnyal megvétőzna. Ezzel kapcsolatban hétfőn Bécsben Sziijártó Péter külgazdasági és külügyminiszter a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség konferenciáján úgy fogalmazott, hogy Magyarországnak jogában áll megépítenie az új paksi atomerőművet, és a kormány nem akar belemenni semmilyen ideológiai vitába, amely ezt a bővítést veszélyeztetné, azzal az ország energiaellátásának biztonsága is veszélybe kerülne. „Atomenergia nélkül nem létezik energiaellátás és nincs megfizethető energia sem Európában. Ezt a típusú energiaelőállítás olcsónak, biztonságosnak és fenntarthatónak minősítjük, amely nélkül teljes mértékben lehetetlen lenne megfelelni a zöld célkitűzéseinknek” – mondta Sziijártó Péter hozzátéve, hogy az országnak több mint negyven éves, rendkívül pozitív tapasztalata van az atomenergia felhasználása terén. A külügyi tárca vezetője megjegyezte azt is, a Paks II. projektet az orosz Roszatom vezeti, de amerikai, francia és német vállalatok is részt vesznek a bővítésben, és jó hírnek nevezte, hogy az új atomerőmű megkapta a végső létesítési engedélyt. A tervek szerint 2030-tól kezdené meg a működését.

Forrás: euractiv.com, MTI

TUDOMÁNNYAL AZ ASZÁLYAL ÉS AZ ÁRVÍZZEL SZEMBEN

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK:

A cikkben szereplő projektekről további információ az alábbi linkeken érhető el:

<https://cordis.europa.eu/article/id/442142-lessons-in-managing-the-risk-of-floods-and-droughts>

<https://hydrosocialextremes.org/>

<https://www.nature.com/articles/s41586-022-04917-5>

<https://www.myriadproject.eu/>

<https://perfect-storm.org/>

Egymást érik a tudósítások a világ legkülönbözőbb pontjait érő aszályokról, az azt követő árvizekről és mindezek katasztrofális, romboló hatásáról. A korábban kiegyensúlyozottabb éghajlatú vidékek, országok is olyan szélsőséges és szokatlan időszakban érkező árvizekkel, aszályokkal szembesülnek, amelyekkel korábban csak jóval ritkábban. A fejlett technológia, a következetes megfigyelések, és a kockázatelemzés fejlődése csökkentette ugyan a kitartást az időjárási kilengéseknek, de az igazán kiugró, extrém jelenségek esetében nehezebben lehet előre jelezni, és bekövetkeztükor pedig megfelelően kontroll alatt tartani egy-egy váratlan helyzetet.

Az Európai Unió ezért kiemelten fontosnak tartja a hasonló jelenségek minél alaposabb megismerését, hogy csökkenthető legyen mind a környezeti mind a gazdasági, illetve szociális károk mértéke. Ezt példázzák a **Horizont2020** program forrásaiból elindított és társfinanszírozott **HydroSocialExtremes**, **MYRIAD-EU**, **PerfectSTORM** projektek, amelyek keretében több tanulmány is foglalkozik a fenti problémakörrel.

Az úgynevezett SOCIETAL CHALLENGES - Climate action (Társadalmi kihívások- klíma akcióterület) témakör forrásaiból támogatott, fent felsorolt projektek meghatározott régiókat, földrajzi térségeket vizsgálnak, és elemzik

az ott korábban előfordult aszályok, árvizek megjelenését, valamint ezek hatásait, hogy vajon lehet-e ezeket előrejelezni, illetve hogyan lehet felkészülni mindezekre. A projektek a fenti jelenségeket és az általuk kifejtett változásokat, komplexen, több oldalról vizsgálják, a kutatások kiterjednek egyebek mellett a mezőgazdaságot, a turizmust, a környezeti értékeket, a lakosságot, az árvízvédelmi infrastruktúrát, és egyéb épített környezetet érintő hatásokra is.

A projektek különböző fázisban tartanak, közülük az egyikben végzett kutatás a **Nature nemzetközi tudományos folyóirat** hasábjain is megjelent. A szakemberek 45 korábbi szélsőséges esemény-párt vizsgáltak meg. A megfigyelt esetek sorából két esetet emeltek ki, a spanyolországi barcelonai áradásokat 1995-ben és 2018-ban, illetve a Duna németországi vízgyűjtő területén 2002-ben és 2013-ban bekövetkezett árvizeket. Azt tapasztalták, hogy az árvízvédelmi protokollok, az előrejelzés fejlesztése, a lakosság értesítésének jobb hatásfoka miatt a későbbi, potenciálisan veszélyesebb események is kisebb káros hatást tudtak kifejteni, mint korábban.

A **PerfectSTORM** (A jövő szélsőségeinek történetei – Storylines of future extremes) című projekt partnerei rávilágítanak arra, hogy jelentős változás érhető el a hatások mérséklésében. Egyik fontos

tényezőként említik, hogy különösen a településeknek, önkormányzatoknak kell bővíteniük az ismereteiket, tudásukat a természeti veszélyeknek kitett területekről, és arról, hogyan kell fellépni extrém időjárási esemény esetén. De a hatékony védekezéshez elengedhetetlenül szükséges az állampolgári tudatosság, valamint az, hogy a tanulókat, gyerekeket az iskolában következetesen felkészítsék még a legváratlanabb helyzetekre is.

A **HydroSocialExtremes** (A hidrológiai szélsőségek és a társadalom kölcsönhatásának feltárása – Uncovering the Mutual Shaping of Hydrological Extremes and Society) című projekttel a kedvezményezettek azt igyekeznek feltárni, hogy milyen kölcsönhatás létezik az aszályok és árvizek, valamint az emberi tevékenység között. Azaz milyen hatásokat indukálnak, indítanak el ezek az események a társadalmi-gazdasági folyamatokban, amelyeken keresztül további, tovagyűrűző módon hatnak ismét vissza a vízbázisokat és víz ökoszisztémát érintő rendszerekre, szélsőséges eseményekre. Várhatóan ezekkel a projektekkel nem ér véget az utóbbi években egyre többször előforduló szélsőséges természeti jelenségek vizsgálata. A kutatói jelzések szerint a gyakoribb eseményeket, valamint azok következményeit, minél jobban meg kell értenünk és ismerünk, annak érdekében, hogy életünkre a lehető legkisebb negatív hatással legyenek.

RÁKMEGELŐZÉS

ÖSSZEFOGÁS A DAGANATOS BETEGSÉGEK ELLEN

Becslések szerint az Európai Unióban minden második ember megbetegszik valamilyen típusú rákban élete során, bármennyire is szeretné elkerülni. Van, aki küzd ellene, van, aki túlélte – akár többször is – és sajnos sokan vannak olyanok is, akiknek az életén a legmodernebb terápiák sem segítenek. Viszont mindegyik esetre igaz, hogy a korai felismerés kulcsfontosságú és életmentő lehet. Ezt a célt tűzték ki a *Daganatos megbetegedések megelőzése négy ország négy kórházában* (röviden: 4DAGMEG4) című projekt partnerei is, akik a *Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program* keretein belül valósították meg elképzeléseiket, terveiket. A projekt vezető partnere a *Szent Damján Görögkatolikus Kórház*, amelynek főigazgatója, *Hegyi Henrik Dénes* segített nekünk bepillantást nyerni, miért is volt szükség erre a kezdeményezésre, és ismertette a projekt eredményeit, a téma fontosságát.

„A rák az egyik vezető halálozási ok az egész fejlett világban, így az Európai Unióban is. 2020-ban 1,3 millió ember halt meg rákos betegségben az EU-ban, és a daganatos megbetegedések száma tovább növekszik. A férfiak esetében a tüdő-, a nőknél a mellrák a vezető halálok. Ma Magyarországon nincs olyan család, ahol egy anya, egy apa, egy testvér vagy egy távoli rokon ne szenvedne, vagy halt volna meg a betegségben” – ábrázolta röviden a kórral kapcsolatos helyzetet a főigazgató úr.

A daganatot, vagyis a szabályozatlan sejtszaporulatot okozhatja genetikai és környezeti tényező is együttesen. Kezelés nélkül a rák halálhoz vezet, bár a betegség legtöbb formája gyógyítható, sok közülük teljesen, amennyiben az ellátás időben megkezdődik. A rák több fajtája olyan tényezőkkel van összefüggésben, mint a dohányzás és az alkoholizmus hatása a szervezetre. De öröklődhet is vagy lehet hajlamos rá az ember, ha már többször fordult elő a családjában a megbetegedés. Sajnos a korral együtt a daganatos megbetegedések kialakulásának az esélye is megnő, ezért nagyon fontos a megelőzés, az egészséges és aktív életmód fenntartása.

A projekt megvalósítására európai uniós támogatást nyert el a magyar **Felső-Szabolcsi Kórház**, időközben történt fenntartóváltás miatti névváltozással **Szent Damján Görögkatolikus Kórház**, a szlovák **Királyhelmecci Kórház**, a román **Nagykárolyi Önkormányzat**, valamint az ukrán **Ökörmezői Járási Kórház** partnersé-

ge. A 2020 júliusában kezdődő 12 hónapos, majd hosszabbítással 19 hónapos projekt céljai közé tartozott a megvalósításban résztvevő országok érintett térségeinek, gazdasági teljesítőképességének és versenyképességének a fokozása az egészségügyi ellátás színvonalának javításával, a humán erőforrás fejlesztésével, új eszközök beszerzésével. Ennek a kezdeményezésnek a legfőbb célcsoportja a nők voltak, hiszen körükben a legtöbben mellrákban halnak meg, pedig nagyon sok esetben a korai felismerés életmentő lehet.

A projekt tervezési fázisában a partnerek azt tapasztalták, hogy a kórházak ellátási területén élő lakosság egészségi állapota és a gazdaság teljesítménye igen kedvezőtlen. A projektfejlesztési szakaszban elkészítették az intézmények problématérképét, majd a prioritások meghatározása után, azonosították a három legfontosabb közös igényt. A rosszindulatú daganatos megbetegedések gyakori előfordulása jelentősen hozzájárul Magyarország és a kelet-közép-európai országok lakosságának tartós egészségromlásához, kedvezőtlen várható élettartamához. A rák típusaival kapcsolatos ismeretanyag, tudás lehetővé teszi, hogy a szakemberek meghatározzák, melyek azok a tényezők, amikre különösen oda kell figyelniük az adott határmenti régiókban.

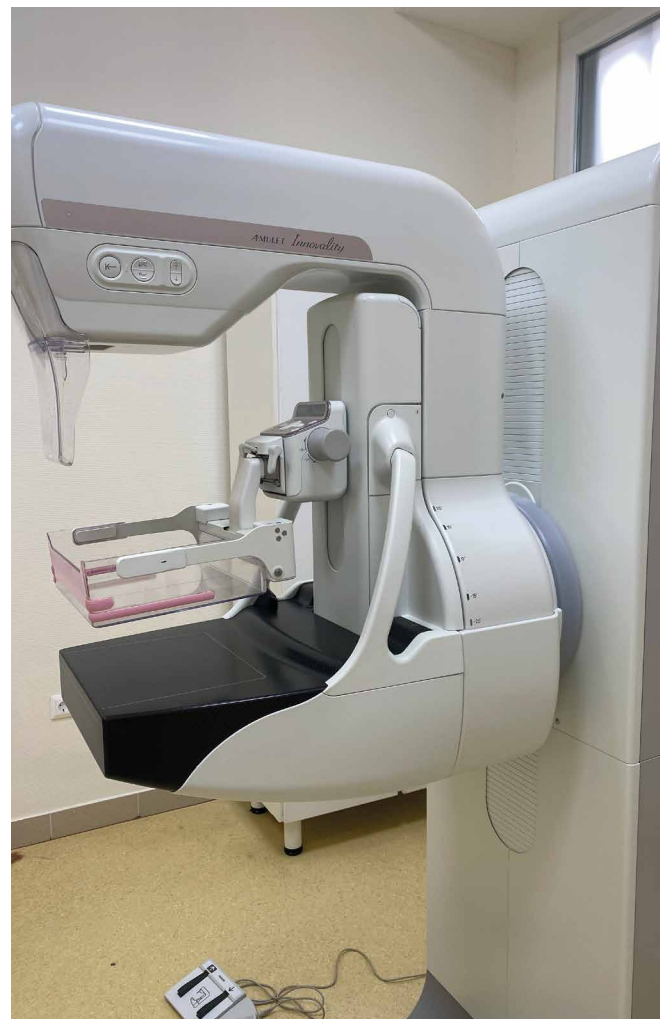
Az egyik prioritás a lakosság egészségi állapotának javítása volt, amit a projektpartnerek a másodlagos prevenció hatékonyságának növelésével kívánnak elérni. Az emlőszűrés feltételeinek javításával szeretnék minél több esetet időben diagnosztizálni, és így hosszú távon csökkenteni az ebből eredő halálozást.

A szűrés hozzájárulhat a korai és az elkerülhető halálozások csökkentéséhez, a várható élettartam növeléséhez, az egészségügyi ellátásban részesülők egyenlőtlenségének csökkentéséhez, és az egészségben eltöltött évek számának növeléséhez. Az egészségi állapot javulása hozzájárul a régió népességének megtartásához, foglalkoztatásukhoz, közvetve pedig a projekt átfogó céljához: az érintett térségek gazdasági teljesítményének és versenyképességének fokozásához. A projekt megvalósítása során különös figyelmet fordítottak az egészségügyi ellátás minőségének, hatékonyságának és eredményességének javítására, amely során három mammográf készüléket és négy ultrahang gépet szereztek be. *„Ezek segítségével hosszú távon megvalósulhat a legfontosabb szekunder prevenciós tevékenység, a lakóhelyközeli szűrés, amely során felismerhetővé válnak az emlődagány kialakulására figyelmeztető állapotok, és ezáltal megkezdhető a betegség időbeni kezelése, csökkentve ezzel az emlődagány miatti halálozást”* – magyarázta Hegyi Henrik Dénes.

Fontos a lakosság szemléletváltásának elindítása, támogatása, az egyéni felelősség hangsúlyozása, az öngondoskodó képesség erősítése. A főigazgató úr a projektben résztvevő partnerek zökkenőmentes együttműködéséről számolt be. Sikerült a helyi sajátosságokra szabott szűrőprogramot, módszertani leírást kidolgozni és bevezetni a projekt során, amelyet a többi között tájékoztató plakátokkal, kiadványokkal is népszerűsítettek. Ezekben a mammográfiás vizsgálattal kapcsolatos

gyakori kérdésekre, a szűrővizsgálat menetére (tapintásos vizsgálat, UH-szűrés és mammográfia), az eredményekre (negatív, pozitív), nem negatív eredmény esetén a további vizsgálatokra, az emlők önvizsgálatára hívták fel a figyelmet.

A **Szent Damján Görögkatolikus Kórház** főigazgatója kiemelte: *„Célunk a szervezett szűrésekkel – ami személyes meghíváson, szükség esetén visszahíváson és a >>kiszűrt<< személy követésén alapul, nagy számban vizsgált személyek körében, mammográfiás és emlő ultrahangos vizsgálattal – egyrészt megnyugtatni a valóban egészségeseket, hogy jelenleg nagy valószínűséggel nem kell a betegségtől tartaniuk, másrészt >>kiszűrni<< a csak látszólag egészségeseket, akikben a betegség kezdeti formájában már rejtve jelen van, és azokat további orvosi vizsgálatra utalni. Legfőbb szám-szerűsíthető eredményünk a kiszűrt betegek száma, akik a korai felismerésnek köszönhetően éveket, életet nyertek. Vezető partnerként az eszközök beüzemelésétől kezdődően 1395 szűrést végeztünk, amelyből az először alátámasztott, diagnosztizált esetek száma 62 volt. Ennek a hatvankét nőnek az esélye a túlélésre a projekt eddig elért legfőbb eredménye”* – számolt be a legnagyobb sikerről a főigazgató.

A sikeres szűréseken és eszközbeszerzéseken kívül Szlovákiában, a Királyhelmeci Kórházban, a határon átnyúló projektnek köszönhetően átépítették a radiológiai osztályt is. Mindezek révén sikerült emelni az egészségügyi ellátás színvonalán. De szerepet kapott a humán erőforrás fejlesztése is, a know-how megosztása, a közös képzési programok megvalósítása, a prevenció programok és a támogató szolgáltatások kivitelezése is.

Sajnálatos módon a világijárvány megnehezítette az egészségügyi dolgozók és páciensek életét, lehetőségeit. A tervezett szakmai rendezvényeket a járvány miatt csak az online térben tudták megszervezni. *„Szinte a projekt indulásával egyidejűleg kezdődött a COVID-19-vírus okozta pandémia, amely a megvalósítási időszakot aránytalanul megnövelte és teljesen végig kísérte. Az egészségügy terhelése eddig soha nem tapasztalt szintet ért el, és mint egészségügyi ellátóknak, a járvány alatti helytállás, az emberi élet mentése volt az elsődleges feladatunk, azonban a lehetőségeinkhez mérten igyekeztünk a projektben vállalt feladatainkat is teljesíteni”* – részletezte a megvalósítás nehézségeit a főigazgató. Kihívást jelentett az is, hogy jelenleg az egészségügy nem prevencióközpontú, a lakosság nagy része nem folytat egészségtudatos életmódot, nincs tisztában az egyéni felelősségvállalás és az öngondoskodás szerepével, nincs a prevenciót támogató jogi szabályozás.

Ez is jól mutatja, hogy mekkora szükség volt erre a projektekre az adott közösségek életében: a lakosság a szűrőprogramokon, a megelőzési információ cserén keresztül segítséget kapott ahhoz, hogy ténylegesen tudjanak változtatni életminőségükön.

Október 1-je a mellrák elleni harc világnapja, de a szakemberek nemcsak ezen az egy napon, hanem egész hónapban, sőt még azon is túl szeretnék felhívni a figyelmet a szűrővizsgálatok fontosságára. A mellrák, vagy más daganatos betegség esetében is a túlélés esélye és a kezelés sikere is nagyban függ attól, hogy milyen gyorsan, milyen stádiumban diagnosztizálják a kórt. Fontos, hogy már a 20 év feletti nők is rendszeresen, havonta végezzenek önmagukon vizsgálatot, valamint 40 éves kor felett 3 évente, 50 éves kor felett pedig évente menjenek el ultrahang és mammográfia vizsgálatra.

<https://kisvardakorhaz.hu/>

<https://huskroua-cbc.eu/projects/financed-projects-database/prevention-of-cancer-in-four-hospitals-across-four-countries>

Fotók: 4DAGMEG4, Unsplash

